

Biomarkeri kao prediktori izbora terapije i klinička iskustva ishoda biološke terapije kod bolesnika s teškom astmom

Marina Lampalo

Klinika za plućne bolesti "Jordanovac" KBC Zagreb

Adresa za dopisivanje: Marina Lampalo, marina.lampalo@gmail.com

Astma je česta bolest od koje u svijetu boluje 358 milijuna ljudi. Ona je heterogena bolest s brojnim fenotipovima, te različitim endotipovima. Fenotip je po definiciji vidljiva karakteristika bolesti koja je rezultat interakcije gena i okoline. Endotipovi astme predstavljaju određene biološke mehanizme koji uzrokuju ove uočene značajke. Poseban fenotip astme predstavlja teška astma, na koju otpada oko 5% ukupnoga broja bolesnika s astmom. Individualni pristup i personalizirana medicina apsolutni su imperativ, te se stoga istražuje kombinacija biomarkera u različitim endotipovima, u nadi da će pomoći istraživačima i kliničarima u boljoj procjeni bolesti i odabiru adekvatne biološke terapije kod bolesnika s teškom astmom. Komercijalno dostupni biomarkeri u teškoj astmi su: IgE, eozinofili u krvi i sputumu, kationski eozinofilni protein (ECP) u serumu, eozinofilni neurotoksin (EDN), neutrofilni u krvi i sputumu, FeNO, leukotrieni i leptin. Dodatno, periostin i citokini IL-4, IL-5 i IL-13 su obećavajući/potencijalni biomarkeri, koje je potrebno validirati u daljnjim kliničkim ispitivanjima. Biološkom terapijom u Republici Hrvatskoj do lipnja 2021. godine liječeno je 275 bolesnika. Anti-IL 5 terapijom (mepolizumab, benralizumab, reslizumab), liječio se 201 bolesnik, dok je 74 bolesnika primalo anti-IgE terapiju (omalizumab). Tijekom vremena provedena je studija u Klinici Jordanovac koja je uključivala bolesnike koji su liječeni anti-IL5 terapijom dulje od godinu dana. Studija je uključivala 41 bolesnika, od kojih je 18 primalo mepolizumab, 11 benralizumab i 12 reslizumab. Medijan dob bolesnika bio je 58 godina a trajanja terapije 2 godine. Većina bolesnika bile su žene (61%). Studija je pokazala da su sva tri korištena lijeka dovela do značajnog smanjenja broja godišnjih egzacerbacija astme i poboljšanja kontrole bolesti (mjerene ACT skalom). Terapija mepolizumabom bila je povezana sa statistički značajnim smanjenjem FeNO. Terapija reslizumabom i mepolizumabom bila je povezana sa statistički značajnom redukcijom doze kortikosteroida, gdje je reslizumab doveo do najbrže redukcije doze kortikosteroida.

Iako naši podaci daju određeni uvid u ishode biološke terapije, potrebna je veća skupina bolesnika kako bi se mogli donijeti precizniji zaključci koji bi pomogli u odabiru optimalne terapije.

Ključne riječi: teška astma, biomarkeri, biološka terapija